

REDAȚIA

Arad, Deal Ferencz-uteza Nr. 21.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an 20 cor
pe 1/2 an 10 "
pe 1/4 an 5 "
pe o lună 2 "

N-ri de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deal Ferencz-uteza Nr. 20.

INSERTIUNILE:

pe un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 508.

Scrisorile nefrancate nu se primesc

TRIBUNA

Mărturisiri prețioase.

Una din cauzele de căpetenie ale păcătoșeniei sistemului care ne guvernează este presa șovinistă. În spiritul ei intolerant anti-naționalităților s'a întărit așa fel, în cât ori-ce făcea guvernul pe socoteala noastră, era bine făcut. Și n'avea guvernul de cât să nesocotească legea ori să lovească fără milă în noi, pentru-ca presa șovinistă să-i cânte osanale. Rar de tot s'a întâmplat ca vre-un ziar să ia cuvântul și să certe guvernul pentru atitudinea sa nedreaptă față de naționalități.

Azi avem înaintea noastră un asemenea articol, și încă în «Budapesti Hirlep» (de la 18 c.), organ al imperialismului maghiar.

Numitul ziar publică adică, la loc de frunte, scrisoarea unui Ungur care trăiește în Croația.

După-ce constată că niciodată n'a fost mai mare în Croația și Slavonia curentul anti-maghiar, că tendințele de a se desface de Ungaria Croații le manifestă tot mai pe față, autorul arată cauzele acestei dușmăni.

În primul rând sunt cauze economice-financiare. Pentru onoarea de a fi regat-soț cu Ungaria, Croația și Slavonia prea trebuie să supoarte multe cheltuieli.

Cele mai multe cauze isvorăsc însă din spiritul șovinist care se practică din Budapesta și forțează să determine viața publică din Croația.

Să citim numai ce scrie Ungurul din Croația:

«Cătră gravaminele financiare trebuie să adăogem tot felul de neplăceri zilnice la care sunt expuși Croații pe calea ferată a statului din cauză că mare parte dintre slujbași nu știu nimic croațeste.

Ce prilej minunat, într'adevăr, de a agita împotriva Ungurilor, când vre-un student, cu finul său țeran nu pot să primească nici cea mai mică informație, ba adesea nici bilet nu-i-se dă din cauză că respectivul funcționar știe numai unghurește, ba pe d'asupra nici numele localităților nu le știe așa cum le zice poporul.

Oare crede guvernul că prin asemenea măsură o să maghiarizeze? Ce, nu cumva ar cere ca 30—40 mii oameni să învețe unghurește de dragul unui slujbaș, chiar și când de alt-fel ar avea prilej să învețe?

Fie-care stație de cale ferată este în acest fel patul cald nu al maghiarizării, ci al urei împotriva Ungurilor.

Recunosc că este greu a găsi personal care să știe și limba maghiară și pe cea croată, dar afirm tare, că totuși se poate.

Al treilea mare gravamen care privește mai ales pe partea cea mai simțitoare a publicului și care știe mai complet să dea semne de nemulțumire: la oficiile comune, finanțe, căile ferate de stat și oficiul silvic Ungurilor li-se dă întâietate car Croații sunt preterați. Nu e deci mirare dacă funcționarul croat și viitorul funcționar croat, studentul, ține cont de această împregiurare și prin mulțime de articoli de jurnale și întruniri publice dă expresie nemulțumirii.

Astfel scrie nu vre-un agitator naționalist, ci chiar un Ungur cunoscător al lucrurilor și desigur om cu oare-care poziție și trecere, că altfel nu i-ar face «B. H.» cinstea să-l publice articolul la loc de frunte.

Ce le pasă însă celor de la Budapesta? Ei știu una și bună: Ungaria să fie maghiară, de la Carpați și până la Adria! Ear cine nu vrea să se facă unghur, — «pusztuljon» (să peară) zic șovinistii.

Trebuie că s'a deocheat rău politica aceasta și s'a ajuns printr'insa la așa succese deplorabile, în cât eată chiar și organul arhishovinist, cel care preconizează politica imperiului maghiar, atrage atenția celor în drept asupra desastrelor politice șoviniste.

Vorba e numai dacă vor fi luate ori nu în socoteală aceste admonierii!

Noi nu prea credem. Pentru-că atât de mult întreaga societate maghiară este stăpânită de șovinism, în cât și dacă s'ar găsi câte un corb alb care să se cutremure de mărturisiri ca cele de mai sus, nu îndrăznește să combată curentul dominant.

Nu, ci politica asta are să se urmeze până ce reprezentanții ei își vor arunca cu capu de păreți. Păcat numai că vor suferi atunci nu singur șovinistii, ci mai presus de toate interesele țării.

Fruntașii naționalităților vor avea și atunci satisfacțiunea — tristă, adevărat — de a putea dovedi că încă din vreme au atras atenția guvernanților asupra desastrelor la care duc patria.

E. A. Spoll.

Din legendele altor popoare.

Morlacii suint o populațiune foarte curioasă. Ei au emigrat în Dalmația din Bosnia, de unde au fost alungați de turci.

Se spune că au trăit altă-dată pe țărmurile Mării Negre, după-cum se pare că dovedește fapta aceasta, chiar numele lor — More Vlah.

Sunt robuști, cu fața negricioasă și mândri la mers.

La expozițiunea universală din 1873, am putut vorbi mult cu unul dintre dânșii, care mi-a spus lucruri foarte curioase.

Stau mai mulți într'o colibă făcută după planul modestelor locuinți din Dalmația, unde se culcau îmbrăcați, cum le era obiceiul.

La mâncare, se adunau între ei, nu se amestecau cu ceilalți lucrători.

De multe ori stam lângă dânșii pe câte o cioată, și vorbeam cu contramaestrul, un băeat tiner, destot, care vorbea destul de bine limba italiană pentru-ca să fie înțeles.

Curios, îl întrebam despre moravurile, obiceiurile și legendele lor, el răspundea limpede la întrebări și mândru că se interesează un occidental de numul lui.

Ca toate popoarele primitive și supuse persecuțiilor, Morlacii sunt particulariști și superstițioși.

Dânșii cred în duhuri, și mai cu seamă în vampiri, oameni, morți, păcătoși, cari iesc

noaptea din morminte și se bagă prin case ca să sugă sângele fetelor și băeților.

În schimb, sunt foarte respectuoși și ospitalieri.

Familia lor e încă în stare patriarhală, ascultând pe cei mai bătrâni, cari sunt respectați ca pe vremea spartanilor.

Tovarășului meu, pe care îl aștepta logodnica la căminul ei din Dalmația, îi plăcea să-mi istorisească cum se fac însurătorile pela dânșii, și-mi spuse în privința aceasta, un obicei foarte frumos.

După cununie, mireasa e dusă la casa nouilor ei părinți, cu mult alaiu, în sgomotul uralelor și salvelor de pușcă. Înainte de a păși pragul se apleacă și îl sărută în semn de afecțiune și de supunere.

Atunci, i-se aduce un copilăș pe care îl ia în brațe pentru a arăta că va înțelege datorile ei de mamă, după aceea, soacra, sau, în lipsa ei, femeea cea mai bătrână din mulțime, îi dă un sac de nuci, din cari împarte tuturor pentru a dovedi că cunoaște legile ospitalității.

Nunta se face totdeauna cu lăutari, cari cântă o mulțime de balade originale, cea mai frumoasă e: femeea lui Hassan Aga. O rezumăm în câte-va cuvinte:

În pădurea înverzită de pe vârful munte-lui, se află o colibă mică, și albă ca zăpada. Hassan-Aga, stăpânul ei, stă trântit la pământ; o rană mare îi turbură liniștea. Maica și soră-sa îl îngreiesc, întristate, numai femeea nu vrea să știe de dînsul.

Treaba asta l'a mâniat grozav; de aceea, după-ce se îndreaptă, se duce de acasă să n'o

mai vadă și-l da poruncă să-l părăsească. Sfășieată de durere, femeea lui Hassan aude în curte răsunând pași de cal, și crezând că vine bărbatul, aleargă grabnic întru întâmpinare, dar copilele îi vestesc că a venit fratele ei, beiful Pietronitz.

Ea se aruncă plângând în brațele lui. — Frate dragă, Aga mă alungă, vrea să mă despartă de copilași.

Beiful scoate dintr'o pungă de mătăasă biletul de despărțanie pe care i-l'a trimis camnatul său și-l citește.

Vezând că s'a dus ori-ce nădejde, femeea își îmbrățișază copilul, dar, când se apropie de cel mai mic, care i întinde, plângând, mânușile, o părăsesc puterile, nu se mai poate hotărî să plece. Trebuie ca beiful Pietronitz s'o smulgă din brațele copilului, s'o arunce pe șea, lângă dînsul, ca să o ducă la locuința ei.

După-ce au mai trecut vr'o câte-va zile, s'a auzit despre despărțanie; și cum e încă tineră și frumoasă, fratele ei, care e șeful familiei, primește numeroase cereri de căsătorie, între altele și pe a bogatul cădiu Imuschi.

În zadar se roagă ea de dînsul ca să n'o mărite, căci mai nădăjduiește încă să se întoarcă la copilași, beiful rămâne nemișcat; trebuie să-l asculte.

Dar ea îl roagă să scrie Cadiului să-i trimită un voal lung, ca să poată ascunde paloarea feței când va trece pe dinaintea casei unde hălăduesc copilașii ei. Cadiul râde de rugăminta ei, și în ziua căsătoriei, vine întovărășit de prietini, să-și ducă logodnica la dînsul acasă, în mijlocul chiotelor și a veseliei.

Meditări asupra carierii medicale.

„Dat Galenus opes“, aceasta era zicala oamenilor din vechime, pentru-că odinioară tata Aesculap avea grija de fiul lui, — cariera medicală era bună și puteai câștiga averi frumoase. Vremurile însă s'au schimbat. Azi traiul medicilor în general e greu. În orașe între altele, institutele, unde se ordonează în cinste și societățile de ajutorare a bolnavilor strică cliențela. La sate serecția și indolența poporului îngreunează soarta medicului. Țăranul nostru în descânțete și în vrăgitură crede mai mult decât în sfaturile doctorilor și pe medic îl consultă numai după-ce a probat nenumărate leacuri de casă, ori dacă a văzut că boala nu trece de sine. O altă smintă a țăranului e, că pe medic de comun numai odată îl chiamă la patul bolnavului, așa că fazele boalei de obicei nu le cunoaștem. Aceasta împrejurare îngreunează foarte mult soarta curării, de oare-ce morbul, carele azi s'a arătat a fi ușor, mâne se poate complica și dacă această schimbare în mersul boalei nu o observăm, în zădar am provăzută pe bolnav cu toate leacurile, ce cu prima vizită le-am aflat de necesare.

Observarea zilnică e deci condiția cea mai esențială la curarea boalelor interne. Cu morburile din lăuntru așa stăm, că fie-i care boală internă își are durata ei, decursul boalei nu-l putem tăia în două, ci de comun lucrăm *contra simptoamelor morbului*, ca astfel boala să o facem mai ușoară și prin urmare mai suportabilă. Să luăm un exemplu. La aprinderea de plămâni prescriem leacuri *contra temperaturii* înalte a corpului, *regulăm*, palpitatea inimii, *facem* comprese *contra giunghiurilor*, ear mai târziu *ordinăm*, medicamente pentru eliminarea flegmei, cu un cuvânt *contra unui șir* întreg de simptome ne luptăm, ca astfel în modul acesta să tindem ajutor plămânii inflamate, de oare-ce leac specific, carele să aibă efect direct asupra plămânilor aprinse, până azi — nu avem.

Avem boale unde ne stau la dispoziție și *medicamente specifice*. Atari medicini sunt:

Ea întoarce capul când trecu pe dinaintea casei lui Hassan-Aga, copilul, care priveau dela fereastră, o cunoscură. El eșiră în pragul ușii și o chemară: „Mamă, vino la noi“, vocea lor îi sfâșia inima.

Atunci ea se adreă aceluia care conducea petrecerea.

— Frate, pentru Dumnezeu, îngăduie-mi să mă opresc o clipă ca să dau niște daruri bieților copii care nu mai au mamă.

Cortegiul se opri și mireasa Cadiului se coborî din trăsură. Ea îmbrățișă pe copilași plângând și dădu la fie-care câte un dar.

Celor doi băieți le dete ghetă cusute în aur, fetelor, rochițe și ceafă mai mică, care rîdea la dînsa, o rochiță frumoasă de mătăasă.

Dar Hassan, vîzîndu-o se înfurie:

— Veniți la mine, sărmanilor copii, femeea asta nu poate să vă iubească, căci are inimă de piatră, pe dînsa n'o înmoae durerile.

Cuvintele acestea aspre străpunseră ca un fer ascuțit inima femeii vinovate: căzu cu fața la pămînt, și durerea ei mare îi curmă firul zilelor.

Cîntecul acesta plîngător îl cânta seara muncitorii, în mijlocul unui cerc de ascultători care îi ascultă cu sfîntenie. Fetele ascultă lecțiunea aceasta poetică plîngînd pe ascuns, bîtrînii dau din cap, și copiii se alipesc de mamele lor.

Și așa, prin religiunea obiceiurilor și influența poeziei populare, se întreține printre Morlacii respectul căsniciei și sentimentul familiar.

serumul *contra difteriei*, chininul la boalele malarice, mercurul în lecuirea morburilor venerice ș. a. Difteria azi așa o curăm, că morbosului îi dăm o injecție de serum, ear *contra simptoamelor difteriei* și anume *contra temperaturii înalte a corpului* și pentru eliminarea membranelor difteritice din grumaz, nimic nu mai prescriem. Azi nu mai pinsuim în grumaz, nici nu ordonăm morbosului leacuri ca să vomizeze membranele, ce-l nădușesc. Serumul tămăduiește toate, boala și simptomele ei, că peste câteva oare dela injecția temperatura scade, albeața din grumaz dispăre, ear băiatul, dacă alte complicații nu se ivesc, în scurtă vreme se face sănătos.

De multe ori se întîmplă, că medicul fiind chemat la un caz de aprindere de plămâni, ordonează *contra temperaturii înalte a corpului* pravuri de chinin, carele dosele dacă sunt mari, produc vijăituri de urechi. În atari cazuri țăranul, care nu prea avuse încredere în medic, zice, că a chemat doftorul, dar de atunci bolnavului e și mai greu.

Observarea zilnică a boalei e necesară și pentru aceea, de oarece sunt și atari *morburii, care se încep în ascuns* și cu simptome nepronunțate. De exemplu. Lungoarea sau meța, cum se zice prin alte locuri (typhus), la început e larvată. Ferbințelii mici și simptome cataralice de tractul mistuitor fac începutul boalei, așa că medicul, care nu mai odată a văzut pe pacient, și din întîmplare la începerea boalei l-a vizitat, ușor poate schimba diagnoza. Semnele adevărate ale lungoarei se ivesc la sfîrșitul săptămînei prime, ori în a doua săptămîna când s'a dezvoltat așa numitul — stadiu tifos. În vremea aceasta morbosul are cursoare și ferbințelii mari, doarme ori fantasează. Intestinele îi sunt aprinse.

În chirurgia lecuirea merge mai repede. Aici dacă diagnoza e făcută, în scurtă vreme stărpim umflătura sau spintecăm abscesul, de care a pătimit bolnavul, ori îi depărtăm mîna sau piciorul, ce pe base de lecuire internă nu s'au putut tămădui.

Obvin rare-ori și de acelea cazuri, că țăranul ia serios în considerare ajutorul medical, dar vre-o babă din vecini încă își continuă boscoanele în jurul pacientului. Tocmai zilele trecute un țăran fruntaș din părțile acestea fu lovit de gută (apoplexie) și doi doctori umblam la el, ca să-l tămăduim. După-ce boala s'a ușurat, așa că morbosul a început să-și vină în fire, ear mîna și piciorul ulog, a putut să se folosească, ne-a recercat să-l facem socoata, ear cătră oamenii așa s'a exprimat, că dacă nu era baba cu leacurile, de pe partea doctorilor și azi ar fi în pat. Deci nouă doctorilor din provincia babele dela sale ne tau laurii din mîna, dacă pe cine-va l'am scăpat de morbu și de moarte.

De multe ori se întîmplă că țăranul nu pentru aceea cheamă pe medic, ca să ajute bolnavului, ci ca să nu i-se întîmple vrun necaz pe la domnie, dacă cutare-va băiat de sub șapte ani s'ar întîmpla se moară fără a fi vizitat de doftor. Receta în aceste cazuri nu ajunge în apotecă, ci o pune bine ca la ocaziune dată, să se poată rectifica...

Dar oamenii aceștia nu mai pe ei se înșală, fiind-că medicul expert imediat se știe orienta, cumcă cutare-va rețetă a fost întrebuintată de băiat sau nu. Despre crima ce o comit părinții în atari cazuri față de pruncii lor, nimic nu amintesc.

Atîta însă totuși notific, cumcă legea urmărește strict cazurile acestea, și sărăcia

părinților nu formează mijloc de scăpare, deoare-ce avem fondul sărăcesc de țară, la care ori-care sărac și lipsit de mijloace poate reflecta.

Nu sunt rare și acelea cazuri, când pe cel morbos nu mai pentru aceea îl vizitează prin doftor ca se știe nu cumva pacientul e bolnav de moarte, căci vezi Doamne, dinșii sunt oameni săraci și ar voi să se prepare pentru pomană.

*

Cea mai mare greutate a medicului din provincia e, când în cutare-va comună a izbucnit vr'o boală lipicioasă. Poporul și în aceste cazuri se ferește de doftor, așa că în multe comune nu mai atunci să constatează boala, după-ce aceasta a secerat vre-o câte-va jertfe. În niziunța de a localiza și a stîrpi boalele lipicioase, greutatea cea mai mare o formează împregiurarea, că *pe cei bolnavi nu-i putem izola de cei sănătoși*. Locuința țăranului de comun constă din o odaiă. Aici petrec împreună ce-i sănătoși cu cei bolnavi așa că contagiul neîntrerupt trece de la un băiat la altul și boala până atunci nu pierde din sat, până-ce nu a cutierat pe toți căți înclinează spre acel morbu. Altă greutate în stîrpirea boalelor lipicioase, e, că poporul nu crede că morburile acestea se lățesc prin coatingere, deci cu toate că pe casele inficiale se afișează țiduli roșii și populațiunea se provoacă prin tobă, ca să nu umble în casele însemnate cu atari țiduli, totuși curiositatea de a vedea pe cel bolnav e mai mare de cât porunca stăpînirii, deci negenații umblă unul la altul. Pe hîrtie avem în toate comunele, ce numără peste o mie de locuitori, *spitale pentru boalele contagioase ear, în comunele ce au, sub o mie de suflete dispunem de localuri pentru izolare*. Eu însă până azi încă nu am văzut bolnav așezat în aceste localități. Cauza e că de atari spitale se desighează de comun câte o casă părăsită din comună, care nu are ferestă, ușă ori cuptor, sau dacă le are sunt într'un stadiu mizerabil. Ast-fel iarna nu putem așeza pe nime acolo. Dar să și fie localități acestea în toată privința corăspunzătoare pe băiatul cel bolnav numai cu brachiul l-am putea interna în ele deoare-ce poporul perhoreschează spitalele și mai bucuros preferă să-l moară pruncul acasă, de cât să-l ducă în spitale. Priveghiile, înmormentările tumultoase și pomenile, în cazuri de moarte provenită prin boale lipicioase, sunt oprite prin lege, deoare-ce dau privilegiu la lățirea boalei. Cu toate acestea poporul, adeseori, mai bucuros plătește gloabă, de cât se renunțe la datinele străbune.

(Va urma).

Chestiunea macedoneană.

„Le Temps“ publică, în ultimul număr, un articol despre influența pe care o are războiul din Extremul-Orient asupra afacerilor din Macedonia.

Pentru ori-cine cugetă, zice ziarul francez, una din cele mai rele consecințe ale războiului care a izbucnit în mod așa de regretabil între Rusia și Japonia, este *contra-lovitura* pe care o va avea asupra negocierilor în curs la Constantinopol. Este de sine înțeles că Rusia, ori-cât de mare și sinceră ar fi dorința sa de a nu-și slăbi acțiunea în Turcia, nu va putea să consacre aceeași atențiune și putere problemei balcanice, în timp ce un mare conflict cere în Extremul-Orient desfășurarea tuturor forțelor sale.

Or, era evident de mult timp, că Poarta nu consimțea, nu se îndeplinească serioase și autentice reforme, ci chiar să dea numai o aparență de bună-voință în această privință, de cât sub presiunea puterilor intervenitoare.

Se poate spune fără exagerare că în negocierile relative la aplicarea programului de reforme s'a văzut afectarea aproape impertinentă de a nu lua în serios cererile austro-ruse. Chestiunea definirii atribuțiilor ajutorului inspectorului general al reformelor, a pus în lumină caracterul cam derizoriu al acestor pretense remedii.

Dacă aceasta era dispoziția sufletească a autorităților imperiale otomane în vreme ce totul permitea de a prevedea continuare și o îndoire a presiunii exercitate de Rusia și de Austria, în numele și concursul întregii Europe, e ușor să ne facem o idee de dispozițiile care vor anima pe Sultan văzând pe Rusia cu un mare războiu în spate.

Chiar de pe acum, dacă credem informațiunii din izvor demn de încredere, Hilmi-paşa nu și-ar ascunde satisfacțiunea. Ceea-ce dă o mare gravitate acestui fapt este că, — toată lumea o știe, — pacea în peninsula balcanică este strâns legată de îndeplinirea imediată a unui minimum de reforme vitale.

Rapoartele cele mai optimiste, exprimând în același timp iluziuni ce sunt ușor de respins, prevăd toate o reluare înverșunată a luptei în vilaetul Monastir, adică în regiunea munților inaccesibili și în vilaetul Adrianopol, adică chiar la frontiera bulgărească.

Și aceasta nu este de cât o singură față a primejdiei. Se știe că în Turcia există un întreg partid, foarte bine văzut la curte, care nu încețază de a reclama și recomanda războiul cu Bulgaria ca un foarte bun mijloc de a eși din încurcătura. Acum că Rusia nu mai este în drumul spre acest principat, este de crezut că vederile acestui partid vor găsi o primire mai favorabilă la Yıldiz-Kiosk.

Pe de altă parte, chiar la Sofia, și printre macedonenii, așa de numeroși în cadrele civile și militare din principat, sunt mulți partizanii unei rupturi care ar avea avantajul de a precipita soluțiunea chestiunii, de a pune un termen situațiunii ce nu mai poate continua, de a face apel la simpatia efectivă a Europei.

Până aci principalele influențe care au fost exercitate, atât la Sofia cât și la Constantinopol, pentru a preveni ciocnirea, au fost ale Rusiei.

Unii observatori, a căror memorie implacabilă n'a uitat evenimentele din 1877 și 1878, își exprimă temerea de a nu vedea pe Austria, lăsată singură în peninsula balcanică, practicând în privința Serbiei-Vechi și a reginei Salonicului, politica de îndemănatic egoism și de realism fără scrupule, care i-a dat, acum un sfert de veac, Bosnia și Herzegovina. Este de a crede că această bănuială exagerază tot de odată și scopurile machiavelice ale imperiului Romanovilor.

Fără a împărtăși această temere, totuși trebuie să primim o nouă bancrută a programului reformelor și o nouă exploziune a războiului civil, și poate internațional, în peninsula balcanică. După părerea unanimă nu este decât o cale înaintea puterilor: crezuseră de cuviință să confere numai Austriei și Rusiei mandatul de a lucra în numele lor. Astăzi, s'însfășește „Le Temps“, când unul din cei doi mandatarii este în imposibilitate de a-și îndeplini în același timp și propriile sale afaceri și mandatul aparține puterilor mandante de a-și relua integritatea libertății lor de acțiune și de a întrebuița, în mod colectiv, întreaga lor inițiativă.

Din Bihor.

Partidul liberal din Bihor s'a pus pe organizate. După constituirea clubului central, la 12 Februarie au ținut adunare în cercul electoral Aleșd. Săptămâna asta vor organiza clubul dela Tinca (25 Febr.), apoi vine la rând Margita și așa mai departe toate 13 cercuri electorale.

Că de odată, ca din senin s'au pornit domni din fruntea partidului să reorganizeze cluburile liberale de prin cercuri, e la tot cazul simptomul că se pregătește ceva. Activitatea asta a liberalilor nu-și poate afla explicație în faptul, că un om de-al lor, cum e considerat Tisza în comitat, — a ajuns la cărma țării. Reorganizarea asta s'ar fi putut începe mai de mult, și s'ar putea face

mai domol, nu așa în ruptul capului, — dacă numai prietăria față de ministrul Tisza i-ar pune în mișcare. E și generală credința, că organizările aste au de scop să asigure izbânda candidaților liberali — la proximele alegeri dietale. Și cum că aceste alegeri n'o să urmeze după ani, ci peste scurtă vreme, pare a dovedi tocmai febrila campanie de organizare a liberalilor din Bihor, și, — mandatul deputatului dela Ceica, Ioan Pap. Ales de director al societății căilor ferate dela Vascau-Beiuși, a ajuns în stare de incompatibilitate, dar cu toate acestea nu a abzis de mandat și nici de postul de director. Și a făcut-o asta după-cum se crede — se vorbește că ar fi declarat-o și el — ca, fiind și de altminteri disolvarea parlamentului iminentă, guvernul să nu-i pricinuiască candidaturii său speșele mari împreunate cu o alegere, de dragul unui deputat de două-trei luni.

Și în vederea acestor alegeri, organizația merge înainte, dar are să întimpine pierderi mari. Socialiștii pretutindeni se înfățișează și cu protestări încearcă să zădărnicească adunările. La Aleșd aproape au și reușit în flota lor. Pretorele a fost silit să disolve adunarea, ca peste câte-va minute să se întrunească iarăși, de astă-dată însă firește fără elementele socialiste turbulente.

În fiecare cerc să alege câte un comitet și în comitet ajung câți arăndași, crișmari, dughenari și alți locuitori ovrei are comuna, — toți. În lista membrilor nu vezi decât nume ca Grosz, Kohn, Mandel, Roth, Izsák, Spitz și apoi earăși Grosz și Kohn ș, a. m. Dar comitetul central a voit ca în comitet să figureze și nume creștine: s'au ales dară din fiecare comună preotul și dascălul român, cari nici de față nu erau, și poate nici de adunare nu știau!

Ar fi de altminteri din partea preoților nostri destul de trist, dacă tocmai acum, când pretutindeni se accentuează necesitatea unei organizări naționale, — că se preteze de stălpul unui sistem, care mai bine nu ne vrea.

Lupta electorală din Bihor va fi de altminteri la tot cazul crâncenă. Deputații kosuthiști, avem 10, mereu fac voiajuri, dar nu se prea fericesc. Ei s'au ales pe baza programului socialist și la adică s'au dovedit de cei mai mari dușmanii ai socialismului. Dar nu numai actualii deputați umblă prin cercuri, ci și viitorii lor contracandidați. Tisza ar dori anume ca nobilul comitat al Bihorului să trimită în parlament numai oameni de al lui, cea ce însă cu greu, va ajunge.

Dintre cele 13 cercuri, în 4, majoritatea covârșitoare a alegătorilor o formează Românii: Aleșd, Beiuși, Ceica, și Tinca. Dacă și românii s'ar pune să se organizeze în aceste cercuri, izbânda candidatului român ar fi sigură, căci ori cât de rea veste ar avea alegătorii români din Bihor, nu numai banul are preț în ochii lor, ci și sentimentele românești.

Corresp.

Talente bucovinene.

De mai mulți ani încoace a început a se desvolta și în Bucovina o viață intelectuală românească, îndeosebi pe terenul artei. Poesia, arta dramatică, muzica se cultivă cu oare-care succes.

Cu prilejul sărbătorilor „Junimii“ s'au prezentat înaintea publicului românesc doi tineri cu talent: Dr. Grigori cav. de Pantasi și Constantin Șandru.

Dr. Gr. Pantasi este activ pe terenul artei dramatice deja de 10 ani. Ca tiner student a pășit înaintea publicului în 1896 cu frumoasele tablouri vivante „Soarele“, „Visul mărinarului“ etc. Cu un an mai târziu a compus feeria „Norocul“, care s'a reprezentat la Cernăuți abia la anul 1903, lipsind autorul ei mai mulți ani din Bucovina. La felurite întreprinderi teatrale dl Gr. de Pantasi a purtat regia cu pricepere multă și adese a surprins șteu felul măestru, cum își interpreta rolurile, când pășea ca actor pe scenă.

În ajutorul talentului său stă cultura frumoasă, ce și-a câștigat-o pe terenul artei, prin studiu și prin călătoriile pe la felurite centre ale artei în Austria, Franța și Italia.

D-sa este și autorul feeriei-balet „Povestea soarelui“ dedicată M. Sale Reginei Elisabeta a României, a cărei reprezentare de sigur nu va întârzia.

Dl Pantasi este înzestrat cu un desvoltat simț pitoresc, ceea-ce s'a putut obseva și la ultimele tablouri vivante cu prilejul serbărilor jubulare,

Aceste tablouri au fost de toată frumuseța. Tablourile istorice au atras îndeosebi interesul general și au entusiasmat, căci pentru prima dată s'a dat publicului românesc din Bucovina prilejul de a vedea figurele din istoria română puse pe scenă în bogatele și frumoasele costume din vremea lui Ștefan-cel-mare și Mihai-Viteazul.

Acosta a fost posibil în urma zelului și stăruințelor d-lui Dr. Pantasi care a intervenit personal la București, pentru-ca teatrul național de acolo să binevoiască a ni pune costumele la dispoziție.

Ce costume frumoase! Tot din brocat, catifea și mătășă, cu decor de aur, cu deosebire hainele vovezilor, marilor boeri, ale domnițelor și jupăneselor.

Ni-am îndulcit ochii de ele, grație amabilității deosebite arătate de dl Sihleanu, profesor univ., deputat și director general al teatrului național din București, cărui îl exprimăm viile noastre mulțumite.

Costumele au sosit cu puține zile înainte de serbările jubulare ale „Junimii“. Dl Pantasi a știut a se folosi foarte frumos de ele, căci tablourile vivante, compuse de d-sa, au fost încântătoare.

Am dori să vedem mai adese reprezentații istorice românești.

Al doilea talent, care am avut prilejul a-l cunoaște, e al tinerului universitar Constantin Șandru, care a pășit pentru prima dată înaintea publicității cu liturgia în B-dur, executată în biserică catedrală.

Liturgia este melodică și pătrunsă de spiritul pietății. Ea face onoare tinerului compositor, deși e prima lui compoziție mai mare. În societatea românească din Cernăuți se cântă și alte compozițiuni de ale sale, încă nepublicate, cântece lirice, cari dovedesc simț gingaș și delicat.

Compositorul s'a validat ca dirigent foarte bun. Cu un cor mixt improvisat, esercitat în relativ scurt timp, compositor a esecutat liturgia în mod admirabil.

Avem bună speranță, că talentul musical al dlui C. Șandru se va desvolta frumos.

„Desteptarea“.

Telegrame.

Petersburg, 19 Februarie. Amiralul rus Rodestonsky a declarat că nu se pot trimite la Port-Arthur toți ofițerii și corăbiile rusești, deoarece-ce poate să fie nevoie de ei pe marea Baltică (într'un războiu cu Engliera! Red.).

Praga, 20 Febr. După știri ce s'au primit aici chiar din Petersburg, trupele ruse cari treceau peste lacul Balcal au pățit o mare nenorocire. Sub greutatea mare s'a crepat ghița și s'au nimicit astfel 7 regimente de geniu și un regiment de soldați meniți a servi la tren și poștă.

DIN ROMÂNIA.

Commemorarea aniversării de 400 ani a morții lui Ștefan-cel-Mare. — Dl. ministru Sp. Haret a semnat următoarea decizie:

„Pentru comemorarea aniversării de 400 ani a morții lui Ștefan-cel-Mare, se va face cu cheltuiala ministerului o ediție completă a tuturor acielor, chrisoavelor și documentelor de ori-ce fel cari parvin dela dînsul.

Chrisoavele și toate actele scrise în limba slavonă eșite din cancelaria domnească se vor tipări urmate de traducerea română și de datele necesarii; cele latine se vor publica fără traducere.

Publicarea se va face în 1000 exemplare; detaliile imprimării se vor fixa în urmă.

Se însărcinează dl. Ion Bogdan, profesor de limba paleoslavonică și decan al facultății de litere din București, cu reunirea articolelor, chrisoavelor și documentelor atât din bibliotecă și arhive, cât și dela particulari și din publicații anterioare, așa încât publicația să fie cât se poate mai completă; cu afacerea notelor, cu privigherea tipării și cu afacerea tuturor corecturilor. D-sa își va procura în comptul său tot materialul publicației, toate copile și informațiile necesare.

Pentru această lucrare, ministerul va plăti dlui Ion Bogdan suma de 5000 lei în modul următor: 2000 lei în momentul când d-sa va primi această însărcinare; 1000 lei în momentul când lucrarea fiind pe deplin gata se va pune sub tipar; iar restul de 2000 lei în momentul când toată lucrarea va fi pe deplin imprimată.

Se fixează termenul de 15 Iunie 1905 pentru predarea lucrării gata, imprimată, în primirea ministerului.

*

Veniturile regiei. Incasările regiei monopolurilor Statului, dela 1 Aprilie 1903 până la 31 Ianuarie 1904, au fost de lei 46.191.572.80 — cu un plus de lei 2.293.383.70 față cu exercițiul trecut și un plus de lei 2.277.982.66 față cu prevederile bugetare ale exercițiului curent.

În același interval incasările din vânzarea timbrelor au fost de lei 7.825.215.50 — cu un plus de lei 92.201.10 față cu exercițiul trecut și un plus de 339.337.61 lei peste prevederile bugetare ale exercițiului curent.

Urmările actualului război.

Războaiele moderne consumă sume fabuloase de bani. În trecut, adversarul prăda și jefuia toate părțile pe unde trecea și se distrugau astfel toate averile, mici și mari ale locuitorilor. Se știe de exemplu că războiul de 30 de ani a lăsat multe părți ale Germaniei într-o stare de sărăcire și de pustiire aproape neînchipuită. În vremea noastră, averea particulară e respectată și chiar averea, ce are statul advers în regiunile ocupate de trupe, nu e lovită de cât în proporțiunea cerută de nevoile războiului. Din punctul acesta de vedere, războaiele s'au îndulcit mult față de trecut.

Chiar Turcii, de la care se așteptau mulți ca să păstreze apucăturile vechi, au putut să garanteze respectarea proprietății particulare în războiul turco-grec.

Dacă în privința aceasta, războaiele moderne nu mai dau loc la nici o temere, din alte puncte de vedere au rămas niște distrugătoare de avuții. Mai întâiu prin spesele enorme ce impun.

Războaiele moderne se fac cu sute de mii de oameni, cu armament scump, care se distruge în proporțiuni colosale, cu transporturi aproape neîntrerupte pe cale ferată, cu toate mijloacele tehnice, cari cer cheltuieli enorme. Marinele moderne au tunuri din care o singură descărcare costă zeci de mii.

Prima sdrucinare ce aduce un războiu modern în viața economică e oprirea transporturilor normale pe cale ferată. Concentrarea trupelor, mobilizarea lor, aducerea lor pe câmpul ostilităților, nu se pot face de cât în drumul de fer. Un vagon conținând maximum 40 de soldați, pentru a transporta o armată de 100 de mii de oameni trebuie 2500 de vagoane numai pentru oameni, afară de 800—1000 de vagoane pentru imensul material de care are nevoie.

E greu de a-și închipui cineva ce înseamnă, suspendarea transporturilor normale, desorganizarea ce aduce în viața economică. Dar, ori cât ar fi de mare acea desorganizare, la ambii

adversari e foarte mult mai mare în țara care este teatrul operațiunilor, cum se zice.

Războiul de față oferă particularitatea că ambii adversari sunt aproape siguri, că războiul nu va trece pe teritoriul lor. Manciuuria e așa de mare în cât, chiar după înfrângeri mari ale Rușilor, nu e probabil că Japonezii vor intra în părțile locuite ale Siberiei. La rîndul lor, nici Rușii nu vor putea ușor să debarce trupe în Japonia. Suferințele principale și directe ale războiului vor cădea asupra Manciuurii și Coreei.

În momentul de față, deci în Japonia și în Rusia, industria și comerțul sunt aproape lipsite de mijloace de transport. Afară de aceea, fabricile și agricultura suferă din cauza mobilizării care le răpește brațele cele mai viguroase.

Rusia se află de vre o 7—8 ani într-o fază de tranziție. Fostul ministru de finanțe, d. de Witte a isbutit prin o serie de măsuri foarte bine chibzuite în vederea scopului ce urmărea să grăbească dezvoltarea industrială a Rusiei. Grație unui tarif foarte protector, și unor înlesniri și scutiri speciale, în câțiva ani s'au înființat o mulțime de fabrici. Rusia e o țară cu puține capitaluri, de aceea mai toate aceste fabrici noi au fost înființate cu capital străin, în prima linie cu capitalul belgian și apoi cu capitaluri franceze și engleze, foarte puține cu capital german. Metalurgia, sticlăria, extracțiunea cărbunilor, și petrolului luată în puțin timp un avânt aproape de necrezut. Numai Belgia a plasat în anul cât a fost d. de Witte ministru, vre-o 250 de milioane de lei în diferite industrii rusești. Cele mai multe din aceste industrii create în mod pripit și prematur cărora li s'a zis industrii de seră aveau o pozițiune critică de vre-o 2—3 ani. Căci ori cât e de imensă Rusia, reaua situațiune economică a masei populațiunii, foametele periodice ce izbucnesc în unele regiuni mai, limitează foarte mult valoarea tirgului interior și capacitatea sa de absorțiune. De altă parte, experiența a dovedit totdeauna că industriile îngrădite cu protecțiuni mari nu pot ușor să găsească surse în export.

Ce vor deveni aceste industrii! E probabil că fabricile cari sufereau din cauza supra-capitalizării vor închide porțile, acelea, cari produc articole de consumațiunea cărora populațiunea se poate dispensa vor suferi și ele foarte mult. Acelea care produc obiecte necesare războiului, ca turnătorile, de explosive, de îmbrăcăminte și de încălțăminte de arme etc., vor avea o perioadă de prosperitate mare. Multe însă care nu intră în nici una din aceste categorii vor fi grav atinse în urma restrîngerii creditului, variațiunilor creditului, panicelor financiare ce nu pot să lipsească în timp de războiu.

Situațiunea industriei japoneze nu va fi mai bună. Industria aceasta este și ea recentă și plîndă. Cea mai mare parte a fabricilor și usinelor din Japonia a fost creată și montată de Stat, care apoi le-a cedat îndată ce a putut, la particulari sau la societăți cărora le-a făcut cele mai mari înlesniri. Capital străin se află puțin angajat până acum din cauză că cât timp exista în Japonia jurisdicțiunea consulară, ea nu permitea streinilor să se așeze de cât în porturi, și puterile n'au renunțat la dreptul de a-și judeca ele supușii de cât de puțin timp. Afară de aceasta în Japonia ca și în Rusia, străinii n'au dreptul de a cumpăra proprietăți afară din orașe. Capitalurile străine angajate în industriile japoneze sunt mai ales capitaluri americane și engleze.

Industria petrolului, de și progresează repede, n'a ajuns să satisfacă toate nevoile interioare. Minele de cărbuni produc însă cărbuni, care de și nu sunt comparabile cu cardiful, totuși sunt abondente și această împrejurare dă flotei japoneze o mare superioritate față de cea rusească care în Extremul Orient nu poate conta de cât pe depozite a căror reînnoire e problematică. Japonezii au export de hârtie, de stoffe de mătase, de chibrituri, de umbrele estive, etc. (bine înțeles afară de produse naturale ca și camfor, ceai, etc.)

Industria japoneză va trece cum se vede și ea printr-o perioadă critică.

* * *

Urmările economice ale unui război nu se opresc însă numai la beligeranți, ci au fel de fel de repercursiuni. De exemplu, în timpul războiului franco-german, zahărul se scumpise foarte mult la Galați și în toată România.

În cazul de față s'ar părea, că țările care vor avea să sufere mai direct de războiul ruso-japonez, vor fi Anglia și Franța. Căci Anglia e unită prin tratat de alianță cu Japonia — iar Franța este precum se știe aliata Rusiei. Dar nici una nici cealaltă n'au nici o dorință de a lua vre-o parte la luptă. Comerțul internațional va suferi poate prin declarațiunea de contrabandă de război. Iată ce însemnează aceasta: O putere în luptă declară că va privi ca contrabandă de război și va confiscă ori unde va putea unele articole anumite care să trimet adversarei ei. Mult timp se considera ca și contrabandă de război numai articolele de armament, în vremea din urmă însă s'a considerat ca atare tot ce poate să folosească adversarului. De exemplu Franța când a fost în luptă cu China, considera orezul — hrana obicinuită a Chinezilor — ca contrabandă de război. Nu se știe dacă adversarii actuali vor voi să se servească de acest mijloc.

Toate puterile mari vor trimite și vor menține în apropierea Coreei escadre, care vor face consumațiune mare de combustibil. E deci singur că cărbunii se vor scumpi, de și nu vor ajunge la prețurile la care se urcase în timpul războiului anglo-bur.

Se vor scumpi de asemenea năile, căci transporturile pentru necesități militare vor lua proporțiuni foarte mari.

Se vor scumpi cât va timp și cerealele căci exportul grâului și secarei rusești va fi împedat mult timp și Rușii vor avea nevoie de cantități foarte însemnate de pesmeți de război pentru trupele lor. Japonezii consumă precum se știe orez.

Cam acestea sunt consecințele economice generale care se pot prevedea cu siguranță de pe acum. Dacă războiul se prelungește, se vor ivi și alte.

În privința financiară, efectele războiului s'au simțit mai repede decât în toate celelalte, căci din prima zi s'au constatat scăderi mari la toate bursele. Fondurile rusești au căzut brusc. Cea mai atinsă de această mișcare a fost Franța unde se află rente frusești în valoare nominală de vre-o 11 miliarde, după aceea vine Belgia care are mai ales valori industriale și apoi în proporțiuni mai mici Germania și Anglia. Valorile japoneze au suferit neapărat și ele mult, dar piețele europene au mult mai puține valori japoneze decât rusești.

Din toate aceste împrejurări, s'ar putea ușor desvolta o stare de criză în vara viitoare, dacă s'ar mai ivi o cauză de stagnațiune.

Prietenul seducător.

S'a mai scris despre istoria nefericită a lui Witt Emil, funcționar la căile ferate din Arad. Eată amănunte despre cazul trist din care se poate trage învățatură.

Pe Witt Emil de multă vreme îl consideră cunoscut și prietenii ca pe un om iresponsabil. Toată țarna a stat în clinica din Budapesta sub îngrijire medicală, îl curează de boală de nervi; dar fără rezultat.

Adevăratul vinovat care a cauzat nefericirea lui e Jordánházi Csomos Miklos, care l'a distrus sufletește atât pe el cât și pe familia lui.

Jordánházi Csomos Miklós se trage dintr-o familie distinsă din comitatul Heves. A rămas orfan de timpuriu și soartea l'a dus la Pesta. Aici și-a risipit încurând moștenirea însemnată, și a călcat pe urma păcatului. Fiindcă se năvătase la viața de domn mare, și-a procurat bani furând dela tutorul său un cec în valoare de zece mii de florenți, pe care l'a escostat și banii l'a cheltuit cu frumoasa nevastă a unui voiajor. Tutorul a făcut arătare și perechea amoroasă a fost arestată; dar numai Csomos a fost pedepsit fiindcă a luat asupra sa tot păcatul. Tribunalul l'a condamnat la 4 ani și jumătate temniță în Vaș, unde a învățat aurăritul, cu care meserie și-a adunat paraie frumoase dar în scurtă vreme le-a tocat. Într'aceasta a făcut cunoștință mașinistului Kemény care avea trei fete frumoase, și s'a căsătorit cu cea mai mare. În Budapesta a fondat asociația creștină de vestminte unde și-a pus de casierie cumnatele, aici a făcut Witt cunoștință unuia din ele. Witt s'a aprins la prima vedere de o pasiune nebună pentru fata frumoasă și fata asemenea s'a îndrăgostit de el. Dar aveau o pedecă. Witt era căsătorit și tată a trei copii. Csomos a găsit curând mijlocul prin care să

depărteze această pedecă. Au înduplecat pe doamna Witt, care-și adora bărbatul și avea diplomă de instituitoare să-și părăsească soțul pe un timp oare-care și să ocupe o catedră în provincie, până când își vor plăti datoriile. Sărmana femeie a ocupat o catedră în comitatul Temeș ear copil i-a trimis la tatăl lui Witt, unde se află și de prezent!

Numai asta a așteptat-o Csomos, care în toată viața lui a trăit de pe spatele altora. A închiriat o locuință mare unde s'a mutat împreună cu perechea îndrăgostită. S'a mobilat luscios pe credit; dar nu peste mult și-a pierdut creditul și mizeria a intrat în casa lor.

Atunci s'a dus cu un prieten la butnarul Elek István unde și-a recomandat prietenul ca pe un medic militar. Acesta a vizitat pe fiul butnarului, care era să vie la asentare și l'a asigurat că-l va scăpa de miliție, au luat bani și au dispărut cu ei ear fiul butnarului a fost asentat. Au mai cumpărat pe credit diferite articole de modă pe care imediat le puneau zălog.

Pe urmă au început manipulația cambiilor. Witt puneau să gireze pe tatăl și pe unchiul lui, pe urmă s'a rugat de cei mai buni prieteni, dar când cambiile au fost protestate, li-s'a refuzat și girul. Csomos atunci l'a îndemnat pe Witt să falsifice iscăliturile. Csomos a cutreerat toată țara cu aceste cambii false. Ani de zile au trăit din falsificări și totdeauna au putut scăpa din încurcături prin istețimea lui Csomos. Suma procurată în modul acesta se urcă la 10 mil. cor. și Witt i-a cheltuit în restimp de un an. În urmă tatăl lui pe care l-a despoiat și de haine l'a denunțat tocmai în momentul când acesta l'a ultima stațiune, era să fugă în România, și l-au deținut.

Războiul ruso-japonez.

— „Le Temps“ crede că torpilele japoneze sunt încărcate cu acid picric solvit în acid azotic, cu așa numitele „explozive ale lui Sprengel“, cari s'au experimentat la 1886 și 1887 sub numele de oxomită și emmesită. Un exploziv de acestea degajează gaze otrăvitoare.

— Nebunul, care e tras cu revolverul în mulțimea care manifesta pentru război în stradele Varșoviei e contele Dembski, care ar fi nebunit de indignare, a ucis 3 oameni și rănit 20, și el a fost rănit de un glonț. — Au fost arestate multe doamne din înalta societate polonă, acuzate de ațărare la reșcoală contra Rusiei. Unele locuri și Rutenii se declară contra Rușilor și pentru Japonezi, firește numai în Galiția.

— Tunhuzii ar fi în stare de guerilă contra Rușilor în toată regiunea ocupată; iar calea ferată transiberiană n'ar putea dovedi cu transporturile.

— „Lokalanzeiger“ din Berlin e informat din Petersburg, că la Port-Arthur comanda și totul stau prost. Se știe incapacitatea lui Alexejef. Admiralul Stavk e bun, dar e bolnav. Numirea lui Alexejef se datorește influințelor dela Curte; trebuia numit Kuropatkin. Contra admiralul Rodșestvenski se cred omul în stare a face tot ce se mai poate la Port-Arthur, dar va ajunge abia peste 3 săptămâni.

„National Zeitung“ arată că înfrângerea Japoniei ar însemna prefacerea Manciuriei și a Nordului Coreei în posesiuni rusești și deci le-ar închide prin taxe vamale urcate față de comerțul străin. Deci odată cu Japonia ar fi învinse Anglia și Statele-Unite. Mai arată că China și Coreea, cu toată neutralitatea lor, vor plăti oalele sparte.

Nici Rușii nu vor putea zdrobi flota japoneză, deci nu vor putea duce războiul în Japonia; dar nici Japonezii nu vor nemici calea rusească. Vor putea Japonezii bombarda Vladivostocul și Port-Arthurul și nimici toate vasele de război rusești, dar nu vor ataca pe Rusia la inimă. Dar Rușii vor pierde vaza și asta e mult. Japonezii n'au dușmani, Europeanii și Americanii îi privesc cu simpatie.

De gloria și de puterea lor nu suntem geloși. Nici ei n'au subjugat Japonezii alte popoare. De Rusia însă se tem mulți, nu numai în Europa, dar și în Asia. Pretutindenea, opinia publică, vede rubla mișcând, pretutindene se înalță spectrul domniei rusești. În Peking ca în Teheran, în Tibet

ca în Afganistan. Domnia Rusiei în Asia e nouă și popoarele supuse n'o iubesc. Dacă Rusia își pierde vaza, atunci o să ceară China, Anglia și Statele-Unite deșertarea Mandsuriei. Chiar pierzând Port-Arthur și Dalny, vaza Rusiei e pierdută. Japonezii, chiar bătuți, ar fi neatinși în insulele lor și ar trecut să se deprinză cu vecinătatea primejdioasă a Rușilor, mărginându-și aspirațiile.

SEUL.

Seul, capitala Coreei, are 250,000 de locuitori, e încunjurat de munți nu înalți dar foarte frumoși. Orașul e încunjurat cu ziduri nalte, dar s'a întins și în afară. Casele sunt cenușii și cea mai mare parte de lut. Numai strada Ciugno e lată, celelalte sunt înguste; bulevardul Ciugno l-au făcut Japonezii, dar casele nu sunt mai bune. Pe stradă e mișcare mare, dar fără larmă. În locuinți nu e nici dușumele, nici ferești nu sunt și stau foarte înghesuiți în camere mici, într'o necurătenie extraordinară. Murdăriile curg pe străzi în toate curțile, ear băltoage puturoase se află în cele mai însemnate piețe după ploaie stradele se prefac în noroiști nepătrunse lungi de 12 mile engleze. Un edificiu mare e catedrala catolică, clădită de cărămiți. Dar e tramvaiu electric, construit de-o companie americană. Lucruri vrednice de văzut sunt trei: O pagodă veche de piatră, numită „Tekap“; o broască țestoasă, de asemenea de piatră și un clopot mare, care bate la răsăritul Soarelui și la Apus, dând semnalul deschiderii și închiderii porților. Cheile lungi de-un picior se păstrează în palatul regal și nu se dau noaptea sub nici un cuvânt lor.

Vrednic de văzut e palatul Kionbak-Sun, unde stă împăratul actual, care până la 1890 era rege. Palatul era foarte sărăcăcios, încunjurat cu un zid. Aci e căsuța în care regina Ming a fost omorâtă la 8 Octomvrie 1895 de Tönugun, tatăl împăratului și șeful partidului japonez. În munții Pukhan e un palat de vară a împăratului și care e păzit de 500 de soldați.

E o școală militară și una medicală, ambele conduse de Japonezi, mai e o școală unde se învață englezește, franțuzește și rusește și câte-va școli conduse de misionari.

În Seul trăesc câte-va mii de Japonezi. Telegraful și poșta străină sunt conduse de dînșii. Calea ferată Seul-Ciemulpo e a Japonezilor, cari construiesc și calea Seul-Fuzan. Coreenii sunt foarte mândcioși: mănâncă câtimii mari de orez cu piper alb, pește crud, carne crudă, pepeni și castraveți cu coajă cu tot. O bucată de gust e Tang-talkul, adică o găină friptă cu cap, pene, coadă și fără a-i scoate mâțele.

În Iunie, Iulie și August e în Seul cald ca în Neapol; în Coreea sudică e căldură tropicală.

Ciemulpo, leagă Seulul cu lumea ceealaltă. Portul lui e despărțit de mare prin un șir de insule mici. Vase mari nici nu pot intra în el. Pentru-că la reflux rămâne în mare parte gol. De aceea vasele ancorează la câți-va kilometri, Chemulpo are numeroase case europene, o biserică înaltă, etc. În apropiere de aci e locul unde Clossum a încheiat la 1882 cel întâiu tratat cu o putere neasiatică. Japonezii sunt foarte numeroși, ear casele lor curate, acoperite cu țigle plac foarte mult, ear poșta, camera de comerț, etc. sunt de piatră. Ciemulpo are 15,000 locuitori. Japonia a făcut din Ciemulpo ca și din alte porturi coreene centre comerciale înfloritoare și civilizate. E ceva de admirat în activitatea organizatoare a Japonezilor. Conducătorii coloniei japoneze studiază totul și trimit raporturi la Tokio, propunând ce mărfuri să se aducă în Coreea și ce să se cumpere din ea. Concurența lor e mare și grea de învins: îi costa puțin acasă, munca și transportul, de asemenea. Pe urmă Japonezii sunt neguțători îndrăzneți. Navigația pe lângă țărături e în mâinile lor; căile ferate sunt de asemenea ale lor. Ciemulpo e centrul unde vin toate mărfurile hotărâte pentru Coreea.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 20 Februarie 1904.

— Dela Curtea cu jurați. La Curtea cu jurați din loc s'a desbătut eri procesul intentat lui Lazar Murășan din Păișani, acuzat că la o bătaie iscată cu prilejul unei clăci, astă-vară, a rănit de moarte pe Ioan Murășan. Tribunalul era presidat de dl Făbián, acuza a susținut-o procurorul Fiker, apărător din oficiu a fost Dr. Králitz Lajos, ear tălmaciu Dr. Ioan Suci. Iuriul era compus din Dr. P. Opre, Halmay A., Kovács E., Lengyel T., Rákoczi A., Braun G., Blaskovits A., Mittner I., Schütz V., Ascher F., Edvi Illés L., Dr. Heitz N., suplenți Rusu Șirianu și Grim A. József. Iuriul dând verdict de condamnare, tribunalul a pedepsit pe acuzat cu 1 an temniță și 450 coroane despăgubiri vânduvei și orfanilor lui Ioan Murășanu.

— Rusia și expoziția din St. Louis. Agenției Reuter din Londra îi se vestește din St. Louis că Rusia a renunțat de a lua parte la expoziție. Indată ce a auzit despre asta ambasadorul Japoniei, a cerut ca terenul destinat Rusiei să îi se cedeze Japoniei.

— Prelegerea dlui Dr. Sextil Pușcariu. Duminecă în 14 l. c. dl Dr. Sextil Pușcariu a ținut la „Societatea p. c. ș. l. r.“ din Cernăuți o prelegere foarte frumoasă asupra poezilor St. O. Iosif, Zaharie Bârsan, D. Anghel și a poetei Maria Cunțan. Conferența nu a avut scop a face critică literară, ci a scoate la iveală felul particular de simțire și scriere, individualitatea poezilor și poetei, reușind a caracteriza aceasta prin citate și explicări. Conferența a fost atrăgătoare și interesantă. Ea va fi publicată în „Junimea literară“. La conferență a participat un public foarte numeros de domni și doamne din cea mai bună societate românească. Conferențiarul a fost viu aplaudat.

— Soartea pictorilor academici. Din Viena sosese vești triste despre soartea a doi pictori academici. Unul, Ludovic Gedlek, în etate de cincizeci și șase de ani, s'a împușcat. Celălalt, un tânăr de douăzeci și șapte pe ani a apucat pe calea păcatului.

Ludovic Gedlek, a fost un pictor de animale isteț, dar miseria l'a dus la esasperare. Cu deosebire în anii din urmă sărăcise într'atât încât a fost nevoit să se mute din atelierul lui. În Nov. trecut s'a retras într'o locuință modestă: dar s'a îmbolnăvit și în Februarie n'a mai putut plăti nici chiria de o sută trei-zeci de coroane. Și-a trimis mai multe tablouri spre vânzare în Baden și aștepta să-i sosească banii, dar înzadar. Sărmanul artist s'a amărât cu totul. Luni dimneța s'a sinucis cu două împușcături de revolver. Pe masă s'au găsit patru coroane și nouăzeci de fileri, lângă el un bilet în care-și exprima dorința să se plătească cu acei bani lăptăreasa. În buzunarul mortului au găsit două coroane și o scrisoare către fiul său, care de ani de zile trăia departe de latul său în Krakovia.

Pictorul care a apucat pe calea păcatului e Iosif Hollsber, care s'a născut în Pojon din părinți cinstiți. Pe tinărul nu numai miseria ci și însuflețirea pentru artă l'a dus pe căi rele. A cercetat academia de pictură din Viena. Trăia în mare miserie. În Octomvrie anul trecut a fost nevoit să se retragă într'o odăiță mică din curte aceea îi era și atelierul. Lucra cu sârguință acasă; dar nu-și putea vinde tablourile. Așa a ajuns în miserie în anul curent putut plăti taca la școală și nu și-a mai putut continua studiile la academie. Atunci s'a dat la stricăciune. S'a asociat cu un vagabond de 18 și unu de 19 ani și a comis spargere în casa Nr. 15 din Wehrgasse și au furat din pod lucruri în valoare de cincisute de coroane. Mai întâi i-au prins pe cei doi vagabonzi. Aceștia au tradat pe pictorul, care l'a început a negat totul dar s'a găsit în locuința lui mai multe obiecte furate și atunci a mărturisit totul. Pe Hollsber l'au predat tribunalului.

— Comerțul Statelor-Unite cu Rusia și Japonia. Exportul Statelor-Unite în Rusia atinge, după statisticele din 1902—1903, 17.600.000 de dolari, adică 88 milioane de lei. De partea lor, Americanii nu cumpărau dela Ruși decât pentru 9.282.000 de dolari, sau 47 milioane de lei.

Statele-Unite furnizează Rușilor bumbac (15 mil. lei), instrumente agricole (10 mil.), ma-

nufactură de fer și oțel (5 mil.), făină (5 mil.), etc. etc.

Rușii le trimit în schimb pielării, lână și diferite fibre textile.

Cu toate că comerțul ruso-american s'a îndoit de câți-va ani, și a ajuns la cea mai înaltă cifră până acum, 135 milioane de lei, el nu reprezintă decât o treime din schimburile între statele Unite și Japonia, care se ridică la suma de 325 milioane în 1902.

Statele-Unite au exportat în Japonia, în 1903, pentru 105 milioane de lei și au importat pentru 220 milioane.

Japonia a oferit americanilor un câmp de afaceri mult mai propice decât Rusia. Comerțul și industria americană au fost mai favorizate de evocățiunea Japoniei spre civilizațiunea occidentală. Astfel americanii care nu furnizau în 1881 decât pentru un milion de dolari mărfuri, în 1900 le-au furnizat de 30 de milioane.

Dacă relațiunile comerciale sunt mai mult decât sentimentul, un factor de apropiere al popoarelor, considerațiunea cifrelor de mai sus, în afară de alte considerațiuni de politică internațională, ar ajunge să explice pentru ce simpatiiile Statelor-Unite sunt pentru Japonia în conflictul din Extremul-Orient.

— „Bal valah“. Sub acest titlu „Arad és Vidéke“ scrie un articol incușificabil atât în contra societății române arădane cât și în contra ziarului nostru. Societății române îi face crimă din faptul că ține să dea semne de viață și încurajează babilul comercianților români, ear „Tribuna“ e vinovată pentru-că îndeamnă la cultivarea a tot ce este românesc.

Vom răspunde cum trebuie ciocoilor dela organul agrar.

— Prima excursiune a „Hilariei“ din Oradea-mare a avut un succes escelent, despre care primim următoarele rânduri: Reuniunea de cânt „Hilaria“ din Oradea-mare, conform anunțului publicat în N-rul trecut, duminică în 14 Februarie a făcut excursiune la Leș, comună în apropierea Orăzii-Mari. La orele 7³/₄ corul a plecat cu 4 trăsuri puse la dispoziție de către comuna bisericăscă, iar la 8 ore am ajuns la Leș. Numai decât s'a început sta liturghie la care a pontificat dl Toma Păcala protopop și parocul local Georgiu Serb. Răspunsurile liturgice le-a cântat corul „Hilaria“ sub conducerea învățătorului Nicolau Firu din Oradea-mare. Biserica era ticsită de public așa încât mulți au fost siliți să asculte sta liturghie d'afară. Au fost la biserică și mulți maghiari din comună, iar din comunele vecine au venit toți câți au prins de veste. Era ceva înălțător de inimă să vezi atâta popor, tineri și bătrâni s'au adunat la școală. Aici învățătorul Nicolau Firu a ținut prelegere despre iubirea ce trebuie să o avem față de biserică și școală română, combătând aspru socialismul încuibat așa de tare la poporul nostru — și cu deosebire în Leș — arătând cu exemple vii că socialismul nu are alt scop, decât distrugerea bisericeii și a școlii române și a lipsi poporul de conducătorii săi naturali, adică de preot și de învățător. După aceea a vorbit dl Mihael Popa, jurist de anul al III-lea despre relațiunile ce trebuie să fie între popor și inteligența română. Ambele vorbiri au fost ascultate cu multă atențiune și au fost viu aplaudate. — Seara precis la 8 ore s'a început concertul cu programa anunțată deja în n-rul trecut. Public foarte mult; au fost de față toată inteligența din partea locului. Au făcut impresie bună asupra poporului cântecelele populare, iar poezia „Noi vrem pământ“ declamată de juristul Coriolan Balta a înflăcărat inimile întregului public ascultător. Mult ris a produs și monologul comic „Niță pangen“ prelat de juristul Iustin Nemet. După concert a urmat joc până în zori când apoi ne-am reintors cu toții acasă. — Venitul curat al concertului a fost peste 150 coroane, care sumă s'a prelat episcopiei parohiale pentru augumentarea fondului bisericeii care se va edifica.

— Sămânțe bune. Cine își iubește grădina și vrea să se bucure de cele mai frumoase flori și legume, să-și cumpere semințe de la furnisorul curței regale *Etmund Mauthner* în Budapesta. Str. Rottenbiler Nr.

33, care trimite gratuit la dorința ori-cui catalogul ilustrat pe 226 de pagini, și care indică prețurile. Acesta conține pe lângă semințele cele mai excelente, o mulțime de legume și flori interesante și surprinzătoare.

— Schimbare de local. Renumitul dentist *Morgenstern Gyula* și a strămutat locuința de or dinație (tragerea de măsele, plombare, măsele singuratică șire de dinți, coroană de dinți de aur măsele cu rădăcini etc.) în Arad, piața *Andrássy* Nr. 15.

— Durere de stomac. Sgârșiri de stomac, catar greu de stomac, la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, tit, mijloc sigur. *Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri*, este thea întăritoare de stomac „*Centauria*“ a farmacistului *Kossuth*.

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. — —

În contra tusei, catarului (troahnă) răgușelii, flegmei și iritațiunii gâtului este de un efect eminent, pastilele de pept »*Senega*«. Prețul 1 cor. Se pot căpeta în farmacia la »*Maria Fecioară*« a farmacistului *Kossuth Pál*, Arad, piața *Boros-Béni* Nr. 15.

— Avis. Doritorii de a schimba cărți postale ilustrate, timbre, corespondență, conversație cu străinătatea, cu persoane din România mai cu seamă, și cu dela noi din țeară chiar, — mijloc de a se instrui reciproc și cunoaște unii pe alții, de a-și desvolta cunoștințele, de a putea admira prin vederi monumentale naționale, arta, mărețiile naturii și a oamenilor, colțuri fermecătoare din toate colțurile pământului nostru — doritorii zic își pot trimite adresele lor, deșlășit scris:

Librăriei Frățilă din București, Calea Griviței 195, care le va publica gratuit în Ștăfeta Filatelista.

Pe lângă adresă, se poate nota limba de conversație, felul ilustratelor preferate, ca: vederi, peisagi, monumente, fantazie, bărbați de stat etc.

Amatorii de a primi și ziarul în chestie, cu adresele, alături pe lângă adresă și 25 bani în mărci postale.

Avis tinerimei, studenților.

ECONOMIE.

Chestiuni de dare.

IV.

Referitor la dările indirecte se poate zice, că toate momentele, care justifică darea progresivă, pledează în același timp și dacă nu pentru cassarea, cel puțin pentru o reformare sau moderare a acelor dări indirecte, care scumpind mai ales mijloacele indispensabile pentru traiu, apasă prea greu clasele mai sărace ale poporului. Din contră se pot supune la o dare indirectă mai mare — fie de producțiune sau vânzare, fie în formă de vamă, accise sau monopole — astfel de articoli, care nu sunt indispensabile pentru traiu, care servesc numai pentru trebuințe mai rafinate, pentru lux, sport sau vanitate.

Dar partisanii dărilor indirecte, zic, că numai dacă se pune dare pe obiecte de consumațiune sau de utilizare generală, precum d. e. sarea, care se întrebunțează de toți fără excepțiune, sau precum sunt: cafeaua, zahărul, ciailul etc., care după relațiunile și obiceiurile de consumațiune predominante în anumite locuri, se privesc ca indispensabile, numai dacă se pune dare pe astfel de obiecte, zic ei, se face posibil, ca să plătească tot omul dare, după-cum pretinde principiul generalității; pe când dacă s'ar impoșita numai astfel de obiecte,

pe care le consumă numai unii, darea n'ar fi generală și prin urmare ar fi nejustă; afară de aceasta nu s'ar putea scoate atâta, cât reclamă trebuințele statului, nici în cazul, când amintitele obiecte s'ar încărcă cu o dare mai mare, căci în acest cas ele s'ar scumpi și nefiind indispensabile pentru traiul zilnic, mulți s'ar feri de a le consuma sau utiliza și prin urmare darea cu atât s'ar micșora.

Micșorându-se sau lipsind cu totul dările indirecte, care astăzi dau statului o sumă mai mare, decât aceea, pe care o dau dările directe, ar trebui ca în cazul dintăiu să se urce cele din urmă, în al doilea, ar trebui, ca întreaga dare necesară pentru trebuințele statului să se plătească direct după venit și avere. Darea directă însă, după modul cum se scoate și plătește este cu mult mai necesară și mai simțitoare decât cea indirectă, și totodată poate să fie pentru unii mult mai apăsătoare decât pentru alții, din cauză, că darea directă, după natura ei, are în vedere numai venitul în sine, îl tacsează pe acesta fără considerație la raportul, în care stă el față de trebuințele, pe care are de a le satisface, prin urmare ea nu poate ținea cont de adevărata capacitate de prestațiune concretă individuală.

Aceasta este adevărat, că au o avere, un venit este mare sau mic numai în raport cu trebuințele, față de care stă ca să le satisfacă. Același venit pentru unul poate să fie mare, pentru altul mic, după-cum unul are trebuințe de același rang, mai puțin, altul mai multe. Dacă acum toți, care au același venit, trebuie să plătească aceeași dare, fără considerație la raportul în care stă venitul fiecăruia cu trebuințele sale, fără considerație la aceea, unii dintre ei pot să aibă cu mult mai multe trebuințe absolut necesare decât alții, au d. e. casă grea, au poate în familie bătrâni neputincioși, bolnavi, sunt încărcăți cu datorii etc. este evident, ca pentru aceștia darea e cu mult mai apăsătoare decât pentru aceia, care au același venit, dar n'au totdeodată și aceleași trebuințe.

Dar acest adevăr, care arată câtă nedreptate este în darea directă din cauza amintită, nu justifică darea indirectă pe obiecte absolut necesare pentru traiul zilnic, căci, dacă privim lucrul mai deaproape, vedem, că și această dare indirectă apasă mai greu acolo, unde o familie mai număroasă, un număr mai mare de persoane este avisat la același venit, apasă mai greu din cauză că unde sunt mai mulți consumă mai mult și prin urmare trebuie să plătească mai multă dare indirectă, decât alții, care au același venit, dar în alte privințe sunt mai favorizați.

de: Ioan Socaciu.

Frumseța e bogă ie! Cine voește a fi frumos, folosească pomada de față a lui *B. Kuchler*; aceea după o folosire de scurt timp, curăță pelea de ori-ce necurățenie, ca rapuri, alune ș. a. depărtează petele și roseața pelei, și donează un colorit proaspăt și prospiciare tină, până în etatea cea mai înaltă. — Prețul unui tigel mare 1 cor. Savonul 1 cor. Pudra, folosită în cercurile damelor celor mai nalte, în diferită culoare 2 cor. De procurat dela *B. Kuchler*, farmacia „*Salvator*“ (Apoteca mare) în Versec, (Vérșet) Temes m.

180 1—6

Editor și redactor responsabil: Ioan Russu-Șirianu.

Paltoane femeesti STERN M. A.

Piața-Andrássy
vis-a-vis cu biserica Minorților.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii »Făgetana«, ca societate pe acțiuni în Făget, sunt prin aceasta invitați în sensul §-lui 15 al statutelor societății la a

XII-a adunare generală ordinară

care se va ține în Făget, Luni la 7 Martie n. 1904 la 10 oare a. m. în localul societății.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunii despre activitatea instit. și despre rezultatul gestiunii anului XII.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Aprobarea bilanțului.
4. Dăcesiunea asupra împărțirii profitului curat, realizat în anul al XII-lea de gestiune.
5. Darea absolutorului membrilor în direcțiune și în comitetul de supraveghere.
6. Alegerea a 2 membri în direcțiune eventual comitetul de supraveghere.
7. Modificarea §§-lor 4 și 50 din statutele societății.
8. Inmulțirea capitalului social.
9. Modificarea statertelor fondului de pensie al funcționarilor.
10. Eventuale propuneri făcute în sensul §-lui 26 din statutele societății.
11. Exmiterea a 2 acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

131 1-1

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală sau în persoană sau prin plenipotențiați, sunt invitați în virtutea §-lui 16 din statutele societății a-și depune acțiunile D-lor cu o zi înainte la cassa societății.

Făget, la 11. Februarie st. n. 1904.

Directiunea.

ACTIVE.

Contul Bilanțului.

PASIVE.

		Cor. fl.			Cor. fl.
Cassa în numărar		11.998.16	Fondurile sociale:		
Realitățile institutului		70.833.17	Capital de acții 1000. b. a 200.—	200.000.—	
Efecte publice		49.345.40	Fondul de rezervă	100.000.—	
Acțiuni străine		20.720.—	Fondul special de rezervă	66.041.96	
Impr. pe camb. cu cavenți		566.565.14	Fondul de garanță	6.000.—	
Impr. pe camb. cu acop. hip.		201.865.46	Fondul realităților	10.650.06	
Impr. pe ipotecă		193.559.44	Fondul de pens. al funcționarilor	63.651.33	446.343.35
Impr. pe oblig. cu cavenți		126.797.16	Depuneri spre fructificare		816.201.19
Credite de cont-curent		100.596.91	Cambii reescomptate		77.455.70
Mobilier:	2.096.26		Inter anticipate pr. 1904.		12.507.—
După amort. de 10 ^o /o	209.63	1.886.63	Diverse conturi creditoare		14.620.52
Diverse cont. Deb. și in. rest.		55.588.84	Profit curat		32.627.55
		<u>1.399.755.31</u>			<u>1.399.755.31</u>

DEBIT.

Contul Profitului și al Perderilor.

CREDIT.

		Cor. fl.			Cor. fl.
Interese pentru fondul de rezervă		6,000.—	Interese dela impr. pe cambii cu cavenți		61,908.51
» » depuneri spre fructificare		41,317.39	» dela impr. pe cambii cu acop. hipot.		20,140.37
» » cambii reescomptate		9,844.—	» dela impr. pe ipotecă		20,262.22
Salare, relet de cuartir și marce de pres.	17,986.34		» dela impr. pe oblig. cu cavenți		12,209.69
Chirie, porto, tipărituri și alte	3,986.48	21,972.82	» dela credite de cont curent		7,035.37
Contribuție directă		7,596.19	» dela efecte publice		1,009.66
» de 10 ^o /o după int. dep.		4,131.74	Profit dela realități		1,738.—
» comunală		1,096.71	Profit dela acțiuni străine		2,032.46
» camera comercială		187.34			
Competință de timbru		852.91			
Dare de drum		500.—			
Amortisare din mobilier		209.63			
Profit curat		32,627.55			
		<u>126,336.28</u>			<u>126,336.28</u>

Făget, 31 Decembrie 1903.

Sebastian Olariu m. p.,
director executiv.

Pentru contabilitate:
Hanesiu m. p.,

Membrii în direcțiune:

Azentiu Gaita m. p.

Georgiu Popoviciu m. p.

Adam Groza m. p.

Conturile prezente examinându-le conform legilor și statutelor, le-am aflat exacte și cărțile purtate în bună regulă.

Făget, la 11 Februarie 1904.

Comitetul de supraveghere:

Dimitrie Iosof m. p. **Adam Lesnican** m. p. **Alexandru Iclozan** m. p. **Demetriu Carabașiu** m. p. **Vasilie Nicorescu** m. p.

„NĂDLĂCANA“, institut de credit și economii societate pe acții în Nădlac.

CÎNVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii societate pe acții «NADLACANA» sunt invitați la a

132 1-

VI-a adunare generală ordinară

care se va ținea în Nădlac, Luni în 7 Martie 1904 la orele 10 în localitatea institutului.

Obiectele adunării:

1. Raportul anual al direcțiunei, bilanțul anului de gestiune 1903 și raportul comitetului de supraveghiere.
2. Distribuirea profitului realizat conform bilanțului.
3. Alegerea a 2 membrii în direcțiune.
4. Alegerea consiliului de cenzori.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiași sunt poții a-și depune acțiunile lor și eventualele documente de plenipotență, cel puțin cu 24 ore înainte de adunare la cassa institutului în Nădlac, sau la institutul «Victoria» în Arad.

Nădlac, 13 Februarie st. n. 1904.

Direcțiune ..

ACTIVA.	Contul Bilanțului.	PASIVA.	
	Coroane	Coroane	
Cassa în numărariu	12,458.54	Capital social (1000 buc. à 100 cor.)	100,000.—
Cambii de bancă	480,817.—	Fond de rezervă	10,647.67
după amortisare	325.—	Fondul de pensiune	492.60
Casa proprie a institutului și realități de vânzare	20,258.98	Depuneri spre fructificare	187,391.—
Bon în Giro Conto și la alte bănci	768.82	Cambii reescomptate	204,603.—
Mobiliar	1866.15	Dividendă neridicată	48.—
după amortisare	186.62	Creditori	865.09
Debitori	1,171.65	Interese transitoare anticipate	4,210.13
Interese restante	552.50	Profit curat	9,124.53
	517,382.02		517,382.02

DEBIT.	Contul profitului și pierderilor.	CREDIT.	
	Coroane	Coroane	
Interese pentru depuneri	8,696.55	Interese dela cambii de bancă	39,529.96
Interese de reescompt	9,885.52	Provisiuni	363.35
Contrib. directă și 10% după interesele de dep.	3,143.61	Venitul realităților	78.90
Salare	6,920.—		
Spese :			
Registre, imprimate, lemne, diverse	1,211.91		
Porto	378.47		
Amortisări :			
din cambii de bancă	325.—		
din mobilier	186.62		
Profit curat	9,124.53		
	39,972.21		39,972.31

Nădlac, la 31 Decembrie 1903.

Aureliu Petroviciu m. p.,
director executiv.

Aureliu St. Șulutiu m. p.,
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Gligoriu Vidlean m. p. *Joan Barb* m. p. *Nicolae Păteanu* tin. m. p. *Pavel Roșutiu* m. p. *Mitru Onca* m. p.
Roman m. p. *Georgiu Drăgan* m. p. *Josif Cuțai* m. p. *Steva Lazar* m. p.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Sava Raicu m. p.,
președinte.

Alesandru Boziutan m. p. *Simion Lugoșan* m. p. *Demetriu Roman* m. p. *Romul Nestor* m. p.